

El faig en una nova localitat de Catalunya

per

S. LLENSA DE GELCÉN

Diplomat de l'Escola Superior d'Agricultura, Barcelona

Ni H. GAUSSEN, ni el Dr. FONT i QUER, en llurs recerques i publicacions sobre els Pirineus, ni cap dels botànics que han estudiat la dispersió de la *Fagus silvatica* a Catalunya, citen aquesta espècie a la vall superior de la Noguera Pallaresa; únicament el primer dels esmentats fitogeògrafs ens dóna a conèixer («Sol, climat et végétation des Pyrénées espagnoles», 1935, p. 54) que, durant l'any 1932, J. CUATRECASAS va trobar dos exemplars aïllats de faig prop d'Esterrí d'Àneo, si bé l'autor gal posa en dubte llur espontaneïtat. CUATRECASAS («Die Verbreitung von *Fagus silvatica* auf der Iberischen Halbinsel», 1932), ens dóna una carta de dispersió d'aquesta espècie en què les úniques localitats d'aquella conca són les del Montsec d'Ares (F. Q.), i les de les serres de Lleres i de Sant Gervàs (GAUSSEN), al nivell de la Pobra de Segur, en el límit de les conques de la Pallaresa i la Ribagorçana.

Així, doncs, hom tenia per cert que entre les localitats araneses i les de Boí, per una banda, i les de l'Alt Berguedà, als vessants meridionals de la Serra del Cadí, per l'altra banda, el faig no hi vivia. Una excursió a Vallferrera, la qual vall queda inclosa en la gran conca de la Noguera Pallaresa, fa poques setmanes que ens ha permès constatar allí la presència d'aquest arbre. En efecte, a primers d'agost d'enguany (1949), anant precisament a la recerca de possibles localitats on el faig es trobés encara espontani, tinguérem la sort de descobrir un nou indret on es cria, per haver-nos-el comunicat diversos forestals pràctics del país i particularment els experts guies i hostalers de can Betriu, d'Àreo, en forma de tan precises indicacions que no deixen lloc a dubte.

A Vallferrera el faig viu en un sol indret de la vall, a la muntanya de Besan, on ocupa la part mitjana i més elevada d'aquella, entre 1300 i 1600 metres d'altitud; hom el troba principalment a les canals i replècs més ombrejats del vessant SE. Forma un bosc de certa extensió, encara que dispers, el qual pertany als termes d'Alins i d'Ainet de Besan. En aquell indret, com en tota la comarca, el terreny és de llicorelles silúriques.

Dins l'àrea de dispersió del faig a Catalunya, aquesta localitat cal considerar-la com una relíquia per la peculiar biologia d'aquesta espècie, que s'adapta i viu amb dificultat als paratges on l'aire és molt sec, tal com s'esdevé a Vallferrera i també a Caldes de Boí (vegeu FONT i QUER, «Flórlula de los Valles de Bohí», 1948, pàgs. 18-21), car aquesta extremada manca d'humitat atmosfèrica impedeix la progressió de l'arbre.

Els habitants de Vallferrera, també com els de Boí, designen el faig amb el nom de «fai», essent per ells la «faiada» l'equivalent de fageda. Aquest mot de sabor arcaic el retrobem, en la toponímia de la baixa Catalunya, a Sant Miquel del Fai; no gaire lluny d'aquest indret encara queda algun testimoni de faig.